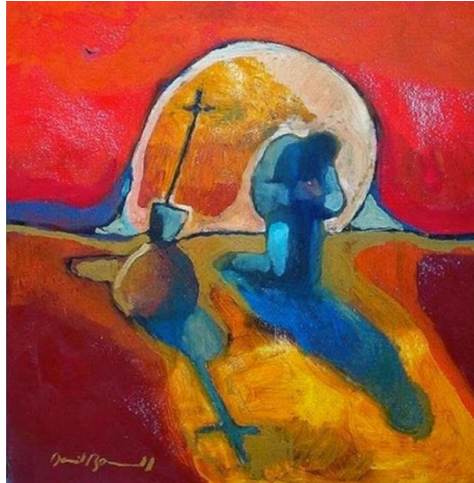

Gezamenlijke dienst van
de Doopsgezinde Gemeenten in Twente
en de Vrije Evangelische Gemeente Enschede

zondag 30 juli 2017

Just dig it!

Voorganger: ds. Carla Borgers
Organist: Henk Oosterveen
Lectoren: Henk Akse en Bouke Wouda

Welkom en mededelingen
Bemoediging

We zijn hier samen in de naam van de Eeuwige,
schepper van hemel en aarde.

Moge dit een plek zijn waar hemel en aarde elkaar raken,
waar we elkaar in vrede mogen begroeten
En waar de liefde en de vrede van Christus in en onder ons is.

Openingslied Liedboek 612 – Wij komen als geroepen

Gebed om ontferming

God van liefde,

We komen hier met alles wat we in de afgelopen week beleefd hebben,
de goede dingen, maar ook de moeilijke;
we komen hier met onze vreugde én ons verdriet,
met ons vallen én opstaan,
met onze goede bedoelingen én het soms jammerlijk mislukken ervan.

Hier in deze gemeenschap komen we om nieuwe kracht,
om woorden waarmee we misschien weer verder kunnen.
Beadem ons met uw geest van vrede en mededogen,
open ons hart voor de mensen en de dieren
met wie wij het leven delen op deze ene aarde

en wek in ons vreugde om het leven zelf
en onze verbondenheid met U en met elkaar.
Amen.

Loflied   Liedboek 657 – Zolang wij ademhalen: 1 en 4

Inleiding

Meestal leidt een bijbellezing of een thema tot een plaatje. Deze keer ging het andersom: het plaatje leidde me naar het thema: 'Just dig it'. Bij de lezing uit Matteüs 13 over de verborgen schat in de akker zijn veel kunstwerken gemaakt. Mij trof het naamloze werk dat ik tegenkwam op de website 'acatholicwomansplace'. Je ziet een mens bij een gat in de grond, daarnaast zie je een zak. Het is de schat die hij gevonden heeft, maar weer opnieuw zal onderspitten. Ook de spa waarmee hij de schat heeft opgegraven is zichtbaar, maar daar is iets bijzonders mee: de steel van de spa heeft een kruisvorm die uiteraard ook weer zichtbaar is in de schaduw op de aarde.

Wat het verband is tussen de evangelietekst en het verhaal over de droom van de jonge koning Salomo uit 1 Koningen 3 is zo op het eerste gezicht niet zo heel duidelijk. Toch zijn er lijnen te trekken.

1^e Lezing   1 Koningen 3, 5-12

5Die nacht verscheen de HEER hem daar in een droom. 'Vraag wat je wilt,' zei God, 'ik zal het je geven.' 6Salomo antwoordde: 'U bent uw dienaar, mijn vader David, altijd goedgezind geweest, omdat hij u trouw toegewijd was en steeds eerlijk en oprecht was tegenover u. U hebt hem een grote gunst bewezen door hem een zoon te geven die nu op zijn troon zit. 7U, HEER, mijn God, hebt mij als opvolger van mijn vader David als koning aangesteld. Maar ik ben nog zo jong en ik heb geen ervaring. 8Ik sta nu voor de taak uw uitverkoren volk te leiden, een volk zo talrijk dat het niet te tellen is. 9Schenk uw dienaar een opmerkelijke geest, zodat ik uw volk kan besturen en onderscheid kan maken tussen goed en kwaad. Want hoe zou ik anders recht kunnen spreken over dit immense volk van u?' 10Het beviel de Heer dat Salomo juist hierom vroeg, 11en hij zei tegen hem: 'Omdat je hierom vraagt – niet om een lang leven of grote rijkdom of de dood van je vijanden, maar om het vermogen om te luisteren en te onderscheiden tussen recht en onrecht – 12zal ik je wens vervullen. Ik zal je zo veel wijsheid en onderscheidingsvermogen schenken dat je iedereen vóór jou en na jou overtreft.

Lied   Liedboek 119a – Uw woord omvat mijn leven

2^e Lezing   Matteüs 13, 44-58

44 Het is met het koninkrijk van de hemel als met een schat die verborgen lag in een akker. Iemand vond hem en verborg hem opnieuw, en in zijn vreugde besloot hij alles te verkopen wat hij had en die akker te kopen.

45 Ook is het met het koninkrijk van de hemel als met een koopman die op zoek was naar mooie parels. 46 Toen hij een uitzonderlijk waardevolle parel vond, besloot hij alles te verkopen wat hij had en die te kopen.

47 Het is met het koninkrijk van de hemel ook als met een sleepnet dat in een meer werd geworpen en waarmee allerlei soorten vis werden gevangen. 48 Toen het net vol was, trok men het op de oever en ging men zitten om de goede vis in kuipen te doen; de slechte vis werd weggegooid. 49 Zo zal het gaan bij de voltooiing van deze wereld: de engelen zullen eropuit trekken en de kwaadwilligen van de rechtvaardigen scheiden, 50 en ze zullen hen in de vuuroven werpen, waar ze zullen jammeren en knarsetanden.

51 Hebben jullie dit alles begrepen?' 'Ja,' antwoordden ze. 52 Hij zei hun: 'Zo lijkt iedere schriftgeleerde die leerling in het koninkrijk van de hemel is geworden op een huismeester die uit zijn voorraadkamer nieuwe en oude dingen tevoorschijn haalt.'

53 Toen Jezus deze gelijkenissen had uitgesproken, verliet hij die plaats. 54 Hij kwam aan in zijn vaderstad en gaf de bewoners onderricht in hun synagoge, zodat ze stomverbaasd waren en zeiden: 'Hoe komt hij aan die wijsheid en hoe kan hij die wonderen doen? 55 Hij is toch de zoon van de timmerman? Maria is toch zijn moeder, en Jakobus en Josef en Simon en Judas, dat zijn toch zijn broers? 56 En wonen zijn zusters niet allemaal bij ons? Waar heeft hij dat alles dan vandaan?' 57 En ze namen aanstoot aan hem. Maar Jezus zei tegen hen: 'Nergens wordt een profeet zo miskend als in zijn eigen stad en in zijn eigen familie.' 58 En hij verrichtte daar niet veel wonderen, vanwege hun ongeloof.

Lied   Zingend Geloven 6/71 – Verborgen in de akker

Overdenking

Just dig it. U zult deze korte oproep vast wel eens hebben gehoord op de radio. 'Just dig it' is een beweging die probeert mensen te motiveren om de aarde groener te maken door een spa in de grond te steken en een plant of een boom te planten. De beweging steunt en stimuleert lokale projecten in droge gebieden, zoals in delen van Afrika waarbij de lokale bevolking een grote rol speelt bij het aanplanten van gewassen en bomen. Hun motto is: Als we de aarde kunnen opwarmen, kunnen we haar ook weer afkoelen. Ook wij zorgen vaak voor steenvlaktes waar niets groeit. We leggen immers veel van onze tuinen vol tegels. Ik las onlangs dat een nieuw te vormen Brabantse gemeente overweegt om een soort 'tegelbelasting' in te voeren. De vraag die daarbij opkwam was: hoe controleer je dat dan? Ga je de tegels in elke tuin tellen of ga je er met een drone of een heli boven vliegen om opnamen te maken? Het blijkt toch allemaal niet zo simpel als men dacht.

Just dig it. Dat is precies wat de persoon uit de eerste gelijkenis deed: hij stak zijn spa in de akkergrond en vond een schat. Zijn reactie leek misschien wat vreemd: hij verborg de schat opnieuw en ging alles wat hij bezat verkopen om met het geld de akker met de schat te kopen. En ook de koopman die een bijzondere parel vond verkocht alles wat hij had om die ene parel te kunnen kopen. Onvoorstelbaar: je verkoopt alles wat je hebt voor een schat in de grond of voor een parel waar je eigenlijk niets mee kunt. En als Jezus aan zijn leerlingen vraagt: 'Hebben jullie het begrepen?', dan zeggen ze ijskoud 'ja'. Ik weet niet of ik zo snel met mijn antwoord zou zijn geweest.

Alles staat of valt met horen of lezen. Horen of lezen met je hart, met een begrijpend hart zoals dat van de jonge Salomo. In de vertaling staat dat hij een opmerkelijke geest had, maar het gaat in de grondtekst om méér dan opmerkzaamheid van geest. Het hart -'lev' in het Hebreeuws- werd gezien als het centrum van de wil, van het overleg, van het onderscheiden en kiezen tussen het goede en het kwade. Een begrijpend hart is een hart met inzicht en onderscheidingsvermogen.

Een begrijpend hart, een hart dat echt kan luisteren, hoort en ziet wat zich onder de oppervlakte afspeelt. Salomo vroeg om wijsheid en onderscheidingsvermogen, zodat hij dieper zou kunnen zien en horen en zo onderscheid zou kunnen maken tussen goed en kwaad, zodat zijn oordeel een afgewogen oordeel zou zijn.

Eigenlijk vragen de gelijkenissen van Jezus ook om een begrijpend hart.

Wat is nu eigenlijk die schat, wat is die parel? Ze slaan beide op het Koninkrijk der hemelen, oftewel het Koninkrijk van God. Door de kerk is dat eeuwenlang gezien als iets dat buiten onze tijd en plaats te vinden zou zijn. Kort en goed: het koninkrijk der hemelen was iets wat ons ná onze dood te wachten stond, tenminste als we ons een beetje goed zouden hebben gedragen. Zo niet, dan zouden wij zijn als de vissen uit de

derde gelijkenis: de vissen uit het sleepnet die de kuip niet halen, maar aan de kant worden gegooid. Vorige zondag hebben we uit de gelijkenis over het onkruid en de tarwe nu juist begrepen dat goed en kwaad niet zo makkelijk van elkaar te scheiden zijn. Veel theologen weten inmiddels wel dat die gelijkenissen heus niet letterlijk zó door Jezus zijn verteld, maar dat er veel tijdgebonden interpretatie van de evangelisten in meeklinkt. In de laatste eeuwen vóór en ook in de eerste eeuw ván onze huidige jaartelling bestonden er in Israël veel sekten die sterke trekken hadden van de apocalyptiek van onder meer het boek Daniël. Het ging daarbij om verborgen kennis over een eindtijd, het einde van deze wereld en een godsoordeel. Deze apocalyptiek komen we vooral tegen bij de evangelist Matteüs en natuurlijk in het boek Openbaring. Het gaat uit van een zeer dualistisch beeld van de toekomst, zoals bijvoorbeeld de Qumran-gemeenschap had. Dat dualistische beeld werd door het vroege christendom overgenomen en dat leidde tot aanvallen op het Farizeese jodendom van die dagen, aanvallen zoals we die bij Matteüs tegenkomen. In een latere ontwikkeling werd heel het jodendom mikpunt van deze aanvallen van het christendom omdat het de boodschap van Jezus over het koninkrijk van God niet wilde aanvaarden. Waar dat uiteindelijk toe heeft geleid weten we maar al te goed.

De christelijke gemeenschap zag het jodendom als afvallig, zondig, schijnheilig en blind. Opnieuw is vooral bij Matteüs de variatie in scheldwoorden op het Farizeese jodendom groot: van slangen en adderengebroid tot witgepleisterde graven en kinderen van de hel.

Na deze uitweiding nu terug naar de twee gelijkenissen over de schat en de parel. De vinder van de schat stuitte er -zo lijkt het- min of meer per ongeluk op. Nadat hij de vondst weer heeft ondergespit, verkoopt hij alles wat hij heeft 'met grote vreugde'. Daarin zit het bijzondere van deze gelijkenis. Alles opgeven wat je bezit, dat is niet niks. In letterlijke zin zou het betekenen dat de man alles wat hij in zijn leven had verzameld, alles wat hij ooit van zijn ouders had geërfd, zijn hele inboedel en zijn spaarcenten stak in die verborgen schat. En hij deed dat met vreugde!

De vinder van de uitzonderlijk parel was al op zoek naar parels. Hij wist waarnaar hij zocht en vond die ene. Maar ook hij verkocht zijn hele hebben en houden en al zijn parels om die ene te kunnen kopen.

Wat betekenen deze gelijkenissen voor ons in onze tijd? Wat zijn onze schatten en parels en waar zijn ze te vinden? En wat is de vis die wij kunnen weggooien? Zijn wij ook niet als de huismeester die uit zijn voorraadkamer oude en nieuwe dingen haalt? Ik hoop het. Wie de boodschap van Jezus niet met het hart hoort, niet met onderscheidingsvermogen, omarmt misschien dat nieuwe geluid en gooit alles wat hij of zij ooit gehoord heeft weg. Wie de wijsheid en het onderscheidingsvermogen wél heeft, kijkt naar de traditie en besluit wat daarin van waarde is en omarmt tegelijk ook het nieuwe: de schat, de parel. En waar is die schat, die parel voor ons te vinden? Just dig it, zegt de gelijkenis. Zoek ze in Jezus zelf, in zijn manier van leven, in zijn boodschap. Maar ze zijn ook te vinden in je eigen hart; daar liggen ze te wachten tot je ze opgraaft, verborgen, maar werkzaam. Van onze ouders en leraren hebben we een traditie geërfd, maar sommige dingen daarvan horen misschien niet langer bij ons en dan moet je daar misschien afscheid van nemen. Dat kan een pijnlijk proces zijn, een verdrietig proces ook. Maar misschien zijn we pas dan in staat om de woorden van Jezus nieuw te horen en te verstaan. Misschien zijn we dan in staat om de waarde van die schat en die parel te zien en er mee aan het werk te gaan in ons verdere leven.

Just dig it; graaf die schat uit, zoek naar die ene parel en scheidt dat wat uit de traditie van waarde is van dat wat weg kan. Zo ben je leerling in het koninkrijk, open en vrij om de weg met Jezus te gaan op jouw manier, met jouw mogelijkheden, met jouw schatten. Amen.

Orgelspel

Open ruimte

Dank- en voorbeden
Stil gebed
Onze Vader

Collecten:

De 1e collecte is voor de eigen gemeente, de 2e collecte is bestemd voor de Leendert Vriel Stichting in Enschede

Slotlied   Eva's Lied 18 – Aan onszelf terug gegeven

Opdracht en zegenbede

Laten we gaan met vreugde om wat we vonden, met hoop en vertrouwen voor de toekomst,
In verbondenheid met God en met elkaar. We vragen de Eeuwige om haar nabijheid en zegen:

Behoed ons
zegen ons
bewaar ons
Gij die ons hebt toegekeerd
naar elkaar,
om elkaar
te zegenen
te bewaren
te behoeden.

Lied ter beaming: Liedboek 415: 3

Orgelspel na de dienst

Na de dienst is er gelegenheid elkaar te ontmoeten bij een kop koffie of thee, daarna is er een gezamenlijke potluck lunch